

Irena Tatíčková Řehole

Skutečné příběhy českých
řeholnic a řeholníků
v soukolí totality

Řehole

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihazlin.cz
www.albatrosmedia.cz

 KNIHA ZLIN

Irena Tatičková
Řehole – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

☰ KNIHA ZLIN

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariat Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. V tom případě navyší Restorio částku o 20 %.

Řehole

*Věnováno památce tisíců řeholních
bratrů a sester perzekvovaných
během komunistického režimu*

© Irena Tatíčková (ed.), 2024

Cover © Michaela Treuerová, 2024

Layout © Jan Kafka, 2024

Foto © Post Bellum, z.ú.; ČTK / Mucha Josef; Shutterstock s. r. o;
Barbara Hucková, Jan Kafka, Martina Štorková, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-7662-714-7

ISBN e-knihy 978-80-766-2717-8 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-766-2730-7 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-766-2731-4 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

Irena Tatíčková Řehole

Skutečné příběhy českých
řeholnic a řeholníků
v soukolí totality

≡ KNIHA ZLIN

Zpráva o nejrozsáhlejším zatýkání v české historii namísto předmluvy

Zatímco k největší masové vraždě našich spoluobčanů došlo v noci z 8. na 9. března 1944, kdy bylo v plynových komorách koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau zavražděno 3 792 Čechoslováků z tzv. rodinného tábora terezínských Židů, nejmasovější zatýkání proběhlo o šest let později. V noci ze 13. na 14. dubna 1950 přepadly stovky ozbrojenců StB, SNB a Lidových milicí pětasedmdesát českých a moravských klášterů, kde zadržely 915 řeholníků. Začala tak teprve první etapa zločinné komunistické Akce K, jak zněl krycí název likvidace klášterů.

Během celé Akce K pak bylo do centralizačních klášterů převezeno 2 376 mnichů z 28 řádů a z 219 řádových domů, 175 z nich skončilo v „internačních táborech“ se zvláště ostrým režimem, zbudovaných Státní bezpečností. To vše pod namířenými hlavními samopalů. Všichni mniši museli nasednout do přistavených autobusů, které je bez jakéhokoli vysvětlení odvezly do neznáma. Řeholníci museli následně narukovat k vojenským jednotkám Pomocných technických praporů, nastoupit do dělnických profesí,

účastnit se převýchovných politických školení v marxismu-leninismu a zapojit se do civilního života. Duchovní služby se mohli věnovat pouze se státním souhlasem nebo tajně pod hrozbou věznění podle trestního zákona z roku 1950, jehož paragraf 173 o maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi používali komunisté ke kontrole a represí církví. „Kdo vykonává duchovenskou činnost v církvi nebo v náboženské společnosti bez státního souhlasu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta,“ zněl paragraf lidově nazývaný „mařena“, který byl v platnosti do 31. ledna 1990.

Předem utajovanou Akci K osobně řídil tehdejší generální tajemník KSČ Rudolf Slánský, sám pozdější oběť stalinismu. Ještě před přepadením Státní bezpečnost nastrčila do klášterů zbraně – pro potřeby propagandy. V pokynech pro zásahové jednotky stálo: „Po příjezdu do kláštera zajistí zmocněnec a orgán Bezpečnosti telefon, uzavře vchod a nedovolí řeholníkům opouštět klášter ani osobám mimo klášter vcházet.“

Bezpečnostní složky zajistily také zvony, pro případ, že by některého z mnichů napadlo zvonit na pomoc.

Názny komunistického přístupu k řeholím lze najít již v období tzv. třetí republiky a po převratu v únoru 1948 režim se zákrokem proti řádům dlouho neotálel. První rozsáhlejší zatýkání proběhlo již na podzim téhož roku a na počátku roku 1950 pak začal monstrproces „Machalka

a spol.“ s deseti představiteli řeholních řádů. Při přípravě procesu byl využit rozsáhlý rejstřík nástrojů, jež měly přimět obviněné k připraveným výpovědím a na přelomu března a dubna 1950 se u Státního soudu v Praze uskutečnilo přelíčení, kde byly vyneseny vysoké tresty v řádu desítek let. Kompromitující kampaň doprovázející proces tvrdila, že se v klášterech skrývají zbraně a v tisku byly uveřejňovány „dopisy pracujících“ odsuzující „protistátní a vlastizrádnou činnost“ řeholníků. A právě tím obhájila vládnoucí moc popud k likvidační Akci K.

Pro řeholnice byl následně vypracován plán Akce Ř. Ale zatímco internace řeholníků-mužů neznamenal pro národní hospodářství zásadní otřes, ani komunistický režim si nemohl dovolit okamžitě ze dne na den řeholnice odstranit, především ze zdravotních a sociálních ústavů. Ve dvou vlnách, v červenci a v září 1950, přesto bylo přes čtyři tisíce řeholnic převezeno do soustředovacích středisek. A to byl počátek stovek, či dokonce tisíců příběhů skrytých hrdinek, které už z podstaty své životní volby nestály o výjimečnost, slávu či zadostiučinění...

***„V poslední době bylo zjištěno,
že nástrojem zahraničních nepřátel
republiky se staly katolické kněžské řády.
Při projednávání rozvratné protistátní
činnosti bylo prokázáno, že v četných
klášterech byli ukrýváni nepřátelští
agenti, dokonce vrahové. V klášteře byla
odhalena skladiště zbraní, tajné vysílací
a mnohé kláštery se staly základnami
vyzvědačské činnosti.“***

Těmito slovy začínala zpráva vydaná ČTK 18. dubna 1950, k jejíž ilustraci byla zřejmě pořízená fotoreportáž z kláštera na Svaté hoře u Příbrami, s neobratně naaranžovanými záběry. Do archivu ČTK byla zařazena bez příslušných podrobnějších údajů...

Pane, tak jsem
lehký jako mlhy
u lesů, ať co chceš
na mne naložíš,
teď všechno unesu.

Bohuslav Reynek

Nives

„A poznala jsem, že na tomto místě
jsem správně.“

Rozhodnutí stát se řádovou sestrou v sobě nesla už od dětství. Celá její rodina byla věřící a někteří členové dokonce měli v rámci církve funkce. Přesto odchod Květoslavy Folprechtové, řeholním jménem Nives, rodiče zaskočil. Mohli na ni ale být pyšní. S pokorou i trpělivostí přijímala všechny nástrahy, které řádovým sestrám komunistický režim nachystal. Tvrdě pracovala na poli, v továrnách a nakonec i v psychiatrické léčebně.

Osud měla předurčený

Květoslava Folprechtová se narodila 18. dubna 1930 jako mladší ze dvou sester v obci Roztěž u Kutné Hory. Šlo o mariánské poutní místo.

Ve zdejší kapli zasvěcené Panně Marii se konaly až tři poutě do roka a o nedělích bylo místo plné návštěvníků z širokého okolí. Místo měli v oblibě i čeští básníci Jaroslav Vrchlický a Josef Kajetán Tyl, kterého okolní krajina

inspirovala ke složení textu naší národní hymny Kde domov můj?

Nelze se tedy divit, že celá rodina Květy Folprechtové byla silně věřící. Bratranec babičky byl knězem, sama babička kdysi toužila stát se řádovou sestrou. A tak se i Květiny kroky už od útlého věku ubíraly tímto směrem. Rodiče očekávali, že jim dcera bude pomáhat s hospodářstvím, navzdory tomu začala Květa navštěvovat základní školu vedenou sestrami voršilkami v Kutné Hoře a na ni po druhé světové válce navázala studiem dvouleté rodinné školy.

„Jednu ze sester, která působila na škole v Kutné Hoře, jsem měla velmi ráda. A když jsem se tak v osmnácti letech rozhodovala, co budu dělat, šla jsem se poradit s ní,“ vzpomíná sestra Nives. „Nabídla mi pobyt v kutnohorském klášterním internátu, a tak jsem tam v roce 1948 odešla.“

Na otázku, proč si vybrala právě životní dráhu voršilk, přiznává, že jiné sestry vlastně neznala a velice se jí líbil řeholní oděv voršilek – naškrobená plátěná čelenka, límec, dlouhý závoj, kožený řemen s růžencem, široké rukávy a na krku stříbrný kříž. Na docházku do rodinné školy vzpomíná velice ráda. Sestry, které se chovaly vždy velice mateřsky, vedly dívky „ke kázni, spořádanosti, úhlednému písmu“. (Sestra Nives si ale také velice dobře pamatuje, jak musela v jedenácti letech odprošovat sestru za opisování při diktátě. Tato vzpomínka se jí vryla hluboko do paměti snad právě proto, že se dodnes cítí nevinná.)

Sestra Nives Folprechtová v roce 1970